

BOHEMIA TANULMÁNY

ígéreteit és végigviszi a szocialista és humanista gondolatok egyedülálló szintézisét, meg fogja szerezni a társadalom túlnyomó többségének támogatását”.

A „nyár” és az „ősz” azonban nem lesz ugyanaz, készülni kell arra, hogy független jelölteket indítsanak a várható parlamenti választásokon. Addig is a KAN a „parlamenten kívüli ellenzék” szerepét tölti be. Sviták egyúttal hangsúlyozza, hogy „nem vagyunk ellenségei a kommunista pártnak, s a jövőben is elhatároljuk magunkat az antikommunista politikától”. A KAN „nem akarja megváltoztatni az ország gazdasági viszonyait és külpolitikai orientációját”, hanem „partnerségben a kommunistákkal arra törekszik, hogy együtt kormányozzon velük a választók teljesjogú képviselőjeként”.³¹ A KAN tehát nem volt „antiszocialista erő”, mint ahogy az intervenció propaganda sulykolta, s az ezerszer elátkozott Svitáknak több mondanivalója volt a szocializmusról, mint a bikkfanyelvű apparatszikoknak. Érdeemes felidézni Marx születésének 150. évfordulóján tartott előadásának utolsó passzusait, amelyben a „génusz örökségét” jelszószerűen így aktualizálta:

Igen	Nem
Internacionalizmus	Nacionalizmus
Európa	Ázsia és Amerika
Szuverenitás	Neokolonializmus
Csehszlovák szocializmus	Államkapitalizmus
Közvetlen demokrácia	Diktatúra
Parlamentarizmus	Hatalmi monopólium
Kultúra	Apparátusok
Humanizmus	Manipuláció
Kriticizmus	Tekintély
Nép	Tömeg
Egyes ember	Elit
Szabadság	Anarchia

Igen a nyílt társadalomra, nem a totális mechanizmusokra.

Világ népei egyesüljetek a fogdmegek ellen!

*Marx halott. Éljen Marx!*³²

A nagy kérdés 1968 tavaszán és koranyarán persze az volt, hogy a demokratikus szocializmus megvalósítható-e a kommunista párt uralmának pusztá enyhítésével, relativizálásával, amelyet a közvélemény törvényes garanciák nélkül is kikényszerít. A tagadó válasszal úgyszólván mindenki tisztában volt, ez határozta meg a gyakorlati politikát. A konzervatívok továbbra is a vezetés kulcspozícióiban maradtak, a középutas többség ingadozott, a megosztott reformerek kibontakozási terveket dédelgettek. Rájuk hárult az a nehéz feladat, hogy Dubčeket támogatva kivédjék a konzervatívok manővereit, s egyúttal sietessék a demokratizálás intézményesítését. A pártvezetés mélységesen megosztott volt abban, hogy összehívják-e a rendkívüli pártkongresszust, amely kimozdítaná a helyzetet a holtpontról. A párttagság döntő többsége ugyanis a reformerek mögött állt, hiszen nem volt nehéz felismerni, hogy a hatalom monopóliumával a bürokrata elit egy csoportja rendelkezik, nem pedig a kommunista párt. Az elittel szemben ráadásul a párttag írók léptek fel először a munkások érdekeinek szószólójaként. Számos tagszervezet